

זיכוי במשפט חוזר? עדיף לחכות לנס

אלא שהפרקליטות התקשתה להורות בטעות. בפתח המשפט החוזר שהחל במחוזי ירושלים, היא חזרה בה מכתב האישום ודרשה ביטול ההליך במקום זיכוי. זאת כשכל מטרת ההליך היתה טיהור שמו של מירז, שכבר ריצה את עשרת חודשי המאסר שנגזרו עליו. השופטים כרמל, רומנוב ור"ר רנר בהחלטה ראויה לא "קנו" את התחמקות התחכמות התביעה, וזיכו את מירז.

חף מפשע שהורשע רשאי להגיש בקשה למשפט חוזר, אך גם אם יראה ספקות משמעותיים בהרשעתו, סיכויי קלושים: מקום המדינה זה קרה רק 30 פעמים

עוד "ראשית נס" בהחלטה בפרשה אחרת, שגם בה נרצחו פסיקות סותרות: באחת הורשע "פלוגי" הקטין בע"בירות חמורות על בסיס עדויות חברו ודודנו הקטינים, ובאחרת זוכו החבר והדרון לאחר שבית משפט אחר קבע שהורעותיהם אינן קבילות בשל לחצים פסוליים שהפעילו עליהם החוקרים ו"תשאול נעלם" שהוטר. כלומר: בית משפט אחד קבע שאי אפשר לסמוך על הודעותיהם, ובית משפט אחר ביסס עליהן את הרשעת "פלוגי" וגזר עליו מאסר ממושך. השופט הנדל לא רק קיבל את הבקשה למשפט חוזר, אלא אף הורה שמכיוון שאין צורך לשמוע עדויות חדשות, אין גם צורך להעביר את התיק לבית המ"ש המחוזי לעריכת המשפט החוזר, אלא ניתן לדון בו בבית המ"ש העליון במתכונת ערעור – דרך מהירה בהרבה. שני דברים משותפים לניסי חנוכה הנ"ל. הראשון הוא השופט ניל הנדל. תנו לנו שלושה שופטים כמוהו בבית המשפט העליון, והמשפט הפלילי ישתפר פלאים. השני – בשתי הפרשות נוצר "דיבור בשני קולות" של בתי משפט שונים שדנו באותה פרשה – מצב שבו גדולה יותר הנכונות לאפשר משפט חוזר. אלא שפתיחות לתי קון עיוותי דין מחייבת לאפשר משפטים חוזרים בסוגים רבים יותר של מקרים.

פרופ' סנג'רו מלמד במכללה האקדמית גליל מערבי ובמכללה האקדמית ספיר ומייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי"

המשטרה, הפרקליטות ובתי המשפט מתקשים להורות בטעויות. בחקירה שולטת הקונספציה "אשמת החשוד", שבהשפעתה מתמקדים בחיפוש ראיות להוכחת אשמתו ולחצים עליו להודות, תוך הונחת אפיקים אחרים. התרבעים נוטים לסמוך על חוקרי המשטרה, והשופטים נוטים לסמוך על התובעים וכמעט תמיד מרשיעים. שיעור הזיכויים נמוך מאחוז אחד. שופטי הערעור נוטים לסמוך על שופטי הערכאה הראשונה, נמנעים מלבדוק את הקביעות העובדתיות ומסתפקים בבדיקת הקביעות המשפטיות – "הלכת איידיהת ערבות", או שמא "הלכת איידיהת אמצות". חף מפשע שהורשע רשאי להגיש בקשה למשפט חוזר. אך גם אם יצליח להראות ספקות משמעותיים בהרשעתו, סיכויי לקבל משפט חוזר שואפים לאפס: מקום המדינה נערכו רק כ-30 משפטים חוזרים. מקרים שהתגלו אצלנו ומחקרים שנעשו בעולם, שחלקם מבוססים על השוואות דנ"א מדויקות, מוכיחים תופעה משמעותית של הרשעת חפים מפשע ששיעורה לפחות 5 אחוזים, ולהערכתי כ-10 אחוזים. זהו הרקע להבנת שתי החלטות נדירות שהתקבלו בש"מ מונה ימים בדצמבר. שני ניסי חנוכה. ליאור מירז, עובד מע"מ, הורשע במחוזי ירושלים בלקיחת שוחד. הראיה היתה הודאתו בפני שוטר סמוי בבית המעצר. בערעורו לעליון השופט הנדל קבע נכונה שיש לשלול את קבילות ההודאה, "לנוכח העובדה שאנשי משטרה שפעלו כסוכנים סמויים איימו על המערער. איום זה הוא אשר הביא בפועל להודאה". אחד השוטרים המתחזים איים שהיה דוקר את מירז אם לא היה מבוגר, ונקבע שהנאשם היה במצב נפשי רועע והשרטרים ניצלו זאת. לשופטת פרידמן-פלדמן במחוזי הדבר לא הפריע בדרך להרשעה, ושופטי הרוב בעליון אישרו את ההרשעה. במשפט נפרד זיכה המחוזי מרכו את יוסף (עובד נוסף במע"מ) וסיבוני (לכאורה נותן השוחד) באשר לאותה פרשה, והעליון אישר את הזיכוי וקבע שהודאת מירז בפני השוטרים המתחזים-המאיימים, שעליה ביססה התביעה גם את האישומים נגד יוסף וסיבוני, לא קבילה. על בסיס זיכוי "שותפיו" ל"עבירה" הגיש מירז בקשה למשפט חוזר. באופן נדיר השופט מלצר קיבל את הבקשה, והסביר שהשוואה בין הרשעת מירז לבין זיכוי יוסף וסיבוני מלמדת ש"הסתירה שבין ההכרעות היא אכן 'סתירה מהותית', שאינה ניתנת ליישוב, אשר עולה, בנסיבות, כדי עיוות דין".